

LATYN TWEEDE ADDISIONELE TAAL: VRAESTEL I

Tyd: 3 uur

200 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 20 bladsye en 'n Antwoordblad van 2 bladsye. Maak asseblief seker dat jy die korrekte getal bladsye het.
 2. Let daarop dat daar opsies is: kies ÓF VRAAG 1 – Retoriek ÓF VRAAG 2 – Historiografie uit AFDELING A; kies ÓF VRAAG 3 – Epies ÓF VRAAG 4 – Elegies en Liries uit AFDELING B.
 3. Lees die vrae noukeurig deur.
 4. In AFDELING C word die opsies duidelik uiteengesit op bladsy 12. **MOENIE PROBEER OM VRAE TE BEANTWOORD OOR VOORGESKREWE WERK WAT JY NIE BESTUDEER HET NIE.**
 5. Nommer jou antwoorde presies soos die vrae genommer is.
 6. Antwoorde moet volgens die instruksies op die Antwoordblad geskryf word.
 7. Lewer asseblief jou Antwoordblad saam met jou Antwoordboek in. Vul asseblief jou eksamennommer op die Antwoordblad in.
 8. Dit is in jou eie belang om leesbaar te skryf en jou werk netjies aan te bied.
-

AFDELING A VOORGESKREWE PROSATEKSTE

Jy moet óf Vraag 1 óf Vraag 2 uit hierdie afdeling beantwoord.

VRAAG 1 RETORIEK

Lees die gedeeltes hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

occurrerebat ei mancam ac debilem praeturam futuram suam consule Milone: eum porro summo consensu populi Romani consulem fieri videbat. contulit se ad eius competitores, sed ita, totam ut petitionem ipse solus etiam invitis illis gubernaret, tota ut comitia suis, ut dictitabat, umeris sustineret. **convocabat tribus, se interponebat, Collinam novam dilectu perditissimorum civium conscribebat. quanto ille plura miscebat, tanto hic magis in dies convalescebat. ubi vidit homo ad omne facinus paratissimus fortissimum virum inimicissimum suum certissimum consulem idque intellexit non solum sermonibus, sed etiam suffragiis populi Romani saepe esse declaratum, palam agere coepit et aperte dicere occidendum Milonem.**

5

[Cicero, *Pro Milone*, XXV]

- 1.1 "*occurrerebat ... videbat*" (reëls 1–2)
- 1.1.1 Om watter posisies het Milo en Clodius onderskeidelik meegeding soos hierdie reëls voorstel? (2)
- 1.1.2 Hoe kontrasteer Cicero, hoofsaaklik deur sy gebruik van kontraste en teenoorgesteldes, die swakheid van Clodius suksesvol met die gewildheid van Milo? Jy moet minstens twee stelle woorde of frases aanhaal wat in hierdie reëls gebruik word. (4)
- 1.2 "*contulit ... sustineret*" (reëls 2–4)
- 1.2.1 Beskryf die stap wat deur Clodius geneem word om Milo se mededingers te beheer soos dit in hierdie reëls verduidelik word. (2)
- 1.2.2 Gee een voorbeeld van hoe Cicero deur sy keuse en plasing van woorde aandag vestig op Clodius se manipulerende gedrag. (2)
- 1.3 Vertaal reëls 4 tot 9 wat **VET** gedruk is ("*convocabat ... Milonem*"). (16)
- 1.4 "*ubi vidit ... Milonem*" (reëls 6–9)
- Beskryf die kontraste wat Cicero in hierdie reëls tussen die invloed en bedoelings van Milo en Clodius stel en verduidelik hoe hy aandag daarop vestig. Jy moet minstens twee kontraste opspoor en met verwysing na die Latyn verduidelik hoe Cicero woorde sorgvuldig plaas om aandag te vestig op die verskille tussen die twee mans. (6)

valebat apud vos, iudices, Milonis erga me remque publicam meritorum memoria, valebant preces et lacrimae nostrae, quibus ego tum vos mirifice moveri sentiebam, sed plus multo valebat periculorum impendentium timor. **quis enim erat civium qui sibi solutam P. Clodi praeturam sine maximo rerum novarum metu proponeret? solutam autem fore videbatis, nisi esset is consul, qui eam auderet possetque constringere. eum Milonem unum esse cum sentiret universus populus Romanus, quis dubitaret suffragio suo se metu, periculo rem publicam liberare? at nunc, Clodio remoto, usitatis iam rebus enitendum est Miloni, ut tueatur dignitatem suam; singularis illa et huic uni concessa gloria, quae cotidie augebatur frangendis furoribus Clodianis, iam Clodi morte cecidit.**

10

[Cicero, *Pro Milone*, XXXIV]

- 1.5 "*valebat ... timor*" (reëls 1–3)
- 1.5.1 In hierdie reëls noem Cicero drie dinge wat in sy kliënt se guns tel by die jurie. Som dit in jou eie woorde op. (3)
- 1.5.2 Stel 'n rede voor waarom Cicero dit in hierdie volgorde plaas. (1)
- 1.5.3 Beskryf afgesien van sy gebruik van hierdie volgorde twee ander maniere waarop Cicero aandag vestig op die verskillende sterk punte van sy saak deur die herhaling van klanke en die plasing van woorde in hierdie reëls. (2)
- 1.6 Vertaal reëls 3 tot 10 wat **VET** gedruk is ("*quis ... cecidit*"). (24)
- 1.7 Cicero se vraag in reëls 3–4 is retories. Wat is die effek daarvan (met ander woorde, wat impliseer dit)? (2)
- 1.8 "*solutam autem ... suam*" (reëls 4–8)
- 1.8.1 Soek die woorde of frases wat Cicero in hierdie reëls gebruik wat sy aanname aandui dat Milo voor Clodius se dood gewild was en dat sy sukses gewaarborg was. (2)
- 1.8.2 Gee een voorbeeld van hoe Cicero woordorde in hierdie reëls gebruik om die kontras tussen Milo as Rome se redder en Clodius as die stad se nemesis te versterk. (2)
- 1.9 "*singularis ... cecidit*" (reëls 8–10)
- Illustreer met verwysing na die Latyn hoe Cicero alliterasie, herhaling en balans in hierdie reëls gebruik om Milo se lot voor Clodius se dood met sy lot nou te kontrasteer. Jy moet een voorbeeld van elke tegniek kies en die effek daarvan verduidelik. (6)
- 1.10 "*Cicero gebruik die cui bono-argument (Milo kan wins verwag) om Milo te verdedig net as 'n ander manier om Clodius se karakter aan te val.*"
- Stem jy saam met hierdie stelling? Regverdig jou antwoord met verwysing na hierdie twee gedeeltes en ander dele van die *Pro Milone* wat jy gelees het. (6)

[80]

VRAAG 2 HISTORIOGRAFIE

Lees die gedeeltes hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Gaio Vipsano C. Fonteio consulibus diu meditatum scelus non ultra Nero distulit, vetustate imperii coalita audacia et flagrantior in dies amore Poppaeae, quae sibi matrimonium et discidium Octaviae incolumi Agrippina haud sperans crebris criminationibus, aliquando per facetias incusare principem et pupillum vocare, qui iussis alienis obnoxius non modo imperii, sed libertatis etiam indigeret. cur enim differri nuptias suas? formam scilicet displicere et triumphales avos, an fecunditatem et verum animum? timeri ne uxor saltem iniurias patrum, iram populi adversus superbiam avaritiamque matris aperiat. quod si nurum Agrippina non nisi filio infestam ferre posset, redderetur ipsa Othonis coniugio: ituram quoque terrarum, ubi audiret potius contumelias imperatoris quam viseret periculis eius immixta. 5 10

[Tacitus, *Annals*, XIV.1]

- 2.1 Vertaal reëls 1–7 wat **VET** gedruk is ("*Gaio ... animum*"). (20)
- 2.2 "*Gaio Vipsano C. Fonteio consulibus*" (reël 1)
- 2.2.1 Na watter jaar verwys Tacitus? (1)
- 2.2.2 In watter jaar het Nero se bewind begin? (1)
- 2.3 "*diu meditatum scelus non ultra Nero distulit*" (reël 1)
- Bespreek die effek van die plasing van "*scelus*" voor "*Nero*" in hierdie sinsdeel. (2)
- 2.4 "*crebris ... indigeret*" (reëls 3–5)
- Gee twee voorbeelde van hoe Tacitus klank en woordorde in hierdie reëls gebruik om Poppaea se beskuldigings te laat seermaak. (4)
- 2.5 "*formam ... animum*" (reëls 6–7)
- Beskryf een manier waarop Tacitus Poppaea se vraag gestruktureer het om die ironie daarvan te beklemtoon. (2)
- 2.6 "*timeri ... aperiat*" (reëls 7–8)
- 2.6.1 Dui aan wie se emosies Poppaea beweer sy aan Nero sal openbaar as sy sy vrou is. (2)
- 2.6.2 Wat sê sy van hul emosies? (2)
- 2.7 "*ituram ... immixta*" (reëls 9–10)
- Watter scenario sê Poppaea wil sy vermy en tot watter uiterstes is sy bereid om te gaan om dit te doen? (3)

haec consensu produntur. **aspexeritne matrem exanimem Nero et formam corporis eius laudaverit, sunt qui tradiderint, sunt qui abnuant. cremata est nocte eadem conviviali lecto et exequiis vilibus; neque, dum Nero rerum potiebatur, congesta est aut clausa humus. mox domesticorum cura levem tumulum accepit, viam Miseni propter et villam Caesaris dictatoris, quae subiectos sinus editissima prospectat. accenso rogo libertus eius cognomento Mnester se ipse ferro transegit, incertum caritate in patronam an metu exitii.** hunc sui finem multos ante annos crediderat Agrippina contempseratque. nam consulenti super Nerone responderunt Chaldaei fore ut imperaret matremque occideret; atque illa "occidat" inquit, "dum imperet."

[Tacitus, *Annals*, XIV.9]

- 2.8 Vertaal reëls 1–7 wat **VET** gedruk is ("*aspexeritne ... exitii*"). (18)
- 2.9 Verduidelik die effek van die alternatiewe scenario's wat in reëls 1–2 deur Tacitus beskryf word op die leser ("*aspexeritne ... abnuant*"). (2)
- 2.10 "*neque ... prospectat*" (reëls 3–5)
- Hoe beklemtoon Tacitus deur sy keuse en plasing van woorde die gebrek aan eerbied wat deur haar seun teenoor Agrippina getoon word maar die blywende eerbied wat aan haar betoon word deur haar slawe? Jy moet twee voorbeelde uit die Latyn gee en die effek daarvan verduidelik. (4)
- 2.11 "*atque illa 'occidat' inquit, 'dum imperet'.*" (reël 9)
- 2.11.1 Vertaal Tacitus se weergawe van Agrippina se reaksie op die profesie oor Nero se toekoms soos hierbo aangehaal in Afrikaans. (2)
- 2.11.2 Hoe beklemtoon Tacitus deur die klankeffekte en woordorde in reëls 7–9 ("*hunc ... imperet*") die doelbewuste manier waarop Agrippina haar bestemming ondersoek en omhels? Jy moet verwys na minstens twee tegnieke wat hy gebruik en jy moet toon hoe dit tot die oorkoepelende effek bydra. (4)
- 2.12 Verduidelik hoe Tacitus in die reëls wat hierbo gedruk is die indruk skep dat hy 'n objektiewe weergawe gee maar daarin slaag om sy eie mening van die gebeure uit te spreek. Jy moet verwys na minstens twee tegnieke wat hy gebruik en jy moet toon hoe dit tot die oorkoepelende effek bydra. (5)
- 2.13 "*Nero is 'n leier wat verswak word hoofsaaklik deur die gekonkel van die vroue na aan hom.*"
- 2.13.1 In watter mate word hierdie stelling ondersteun deur die twee gedeeltes wat in hierdie eksamen gedruk is? (4)
- 2.13.2 Watter ander faktore, intern of ekstern, het uit jou lees van die res van *Annals* XIV bygedra tot Nero se swakheid as leier? (4)

[80]

80 punte

AFDELING B VERSTEKSTE

Jy moet óf Vraag 3 óf Vraag 4 uit hierdie afdeling beantwoord.

VRAAG 3 EPIES

Lees die gedeeltes hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

'Nunc age, Dardanium prolem quae deinde sequatur

gloria, qui maneant Itala de gente nepotes,

inlustris animas nostrumque in nomen ituras,

expediam dictis, et te tua fata docebo.

ille, vides, **pura** iuvenis qui nititur hasta,

760

proxima sorte tenet lucis loca, **primus** ad auras

aetherias Italo commixtus sanguine surget,

Silvius, Albanum nomen, tua postuma proles,

quem tibi longaevo serum Lavinia coniunx

educet silvis regem regumque parentem,

765

unde genus Longa nostrum dominabitur Alba.

proximus ille Procas, Troianae gloria gentis,

et Capys et Numitor et qui te nomine reddet

Silvius Aeneas, pariter pietate vel armis

egregius, si umquam regnandam acceperit Albam.

770

[Virgil, *Aeneid VI*, reëls 756–770]

- 3.1 Wie is aan die woord in hierdie gedeelte? (1)
- 3.2 Vertaal reëls 756–759 wat **VET** gedruk is ("*Nunc ... docebo*"). (8)
- 3.3 3.3.1 Skandeer reëls 758–759 ("*inlustris ... docebo*"). Merk enige elisies wat voorkom en kwantiteite, en toon die versvoete en hoofcaesura in elke reël. **Beantwoord hierdie vraag asseblief op die afsonderlike Antwoordblad wat voorsien word en plaas dit voor in jou Antwoordboek.** (5)
- 3.3.2 Soek die herhaalde klanke (alliterasie) in hierdie reëls wat aandag vestig op die roem wat op Aeneas se nageslag wag. (2)
- 3.4 In reëls 760–761 gebruik Aeneas drie byvoeglike naamwoorde wat allitereer ("*pura ... proxima ... primus*"). Vertaal elkeen van hierdie woorde en verduidelik hoe, in die konteks, dit wys op die jong man se naderende en veelbelowende toekoms. (3)

- 3.5 Verduidelik met verwysing na reëls 763–766 die bron van Silvius Aeneas se naam, sy verwantskap met Aeneas en sy bestemde nalatenskap in die Romeinse geskiedenis. (3)
- 3.6 Vertaal reëls 767–770 wat **VET** gedruk is ("*proximus ... Albam*"). (8)
- 3.7 Verduidelik waarom die beskrywing van iemand as "*pariter pietate vel armis egregius*" in reëls 769–770 diep weerklank sou vind by diegene wat hierdie gedig oorspronklik gehoor het. (2)
- 3.8 3.8.1 Kies minstens drie woorde of woordstamme wat herhaal word in die reëls wat hierbo gedruk is. (3)
- 3.8.2 Gebruik hierdie herhaalde woorde as gids en beskryf die hoofidees oor Rome se vorige en toekomstige heerskappy wat Vergilius deur hierdie reëls uitdruk. (3)

his demum exactis, perfecto munere divae,
 devenere locos laetos et amoena virecta
 fortunatorum nemorum sedesque beatas.
 largior hic campos aether et lumine vestit 640
 purpureo, solemque suum, sua sidera norunt.
 pars in gramineis exercent membra palaestris,
 contendunt ludo et fulva luctantur harena;
 pars pedibus plaudunt choreas et carmina dicunt.
nec non Threicius longa cum veste sacerdos 645
obloquitur numeris septem discrimina vocum,
iamque eadem digitis, iam pectine pulsat eburno.
hic genus antiquum Teucri, pulcherrima proles,
magnanimi heroes nati melioribus annis,
Ilusque Assaracusque et Troiae Dardanus auctor. 650
arma procul currusque virum miratur inanis.

[Virgil, *Aeneid VI*, reëls 637–651]

- 3.9 3.9.1 Beskryf met verwysing na reëls 637–641 die aard van Elisium. Haal Latynse woorde aan en verduidelik/vertaal dit om jou stelling te ondersteun. (3)
- 3.9.2 Toon hoe die herhaalde klanke in hierdie reëls die aard van die omgewing weerspieël. (3)
- 3.10 In reëls 642–644 dra Vergilius die vreugdevolle en feestelike aard van Elisium oor. Verduidelik hoe hy dit lewendig maak deur sy keuse van woorde en die plasing en klank daarvan. (4)
- 3.11 Vertaal reëls 645–651 wat **VET** gedruk is ("*nec... inanis*"). (14)
- 3.12 3.12.1 Wie is die "*Threicius ... sacerdos*" waarna in reël 645 verwys word? (1)
- 3.12.2 Wat dui sy teenwoordigheid in Elisium aan? (1)
- 3.13 Skandeer reëls 650–651 ("*Ilusque ... inanis*"). Merk enige elisies wat voorkom en kwantiteite, en toon die versvoete en hoofcaesura in elke reël. **Beantwoord hierdie vraag asseblief op die afsonderlike Antwoordblad wat voorsien word en plaas dit voor in jou Antwoordboek.** (5)
- 3.14 Verduidelik die betekenis van "*Dardanus*" en "*Ilus*" vir Aeneas en dui aan hoe hy daarop sou gereageer het om hulle te sien. (3)
- 3.15 "*Deur op die nalatenskap van die verlede te bou sal Rome 'n beter toekoms bou.*"
- 3.15.1 Verduidelik hoe iemand wat die twee gedeeltes hierbo lees hierdie stelling as die boodskap daarvan kan interpreteer. (4)
- 3.15.2 Verduidelik hoe hierdie boodskap uitgedruk word in ander gedeeltes van *Aeneid VI* wat jy gelees het. (4)

VRAAG 4 ELEGIES EN LIRIES

Lees die gedeeltes hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

**Non ego nobilium sedeo studiosus equorum;
cui tamen ipsa faves, vincat ut ille, precor.
ut loquerer tecum veni, tecumque sederem,
ne tibi non notus, quem facis, esset amor.
tu cursus spectas, ego te; spectemus uterque
quod iuvat, atque oculos pascat uterque suos.** 5

**O, cuicumque faves, felix agitator equorum!
ergo illi curae contigit esse tuae?**

hoc mihi contingat, sacro de carcere missis
insistam forti mente vehendus equis, 10
et modo lora dabo, modo verbere terga notabo,
nunc stringam metas interiore rota.
si mihi currenti fueris conspecta, morabor,
deque meis manibus lora remissa fluent.

[Ovid *Amores III* 2.1–14]

- 4.1 Vertaal reëls 1–8 wat **VET** gedruk is ("*Non ... tuae?*"). (16)
- 4.2 Skandeer reëls 1–4 ("*non ... amor*"). Merk enige elisies wat voorkom en kwantiteite, en toon die versvoete en hoofcaesura in elke reël. **Beantwoord hierdie vraag asseblief op die afsonderlike Antwoordblad wat voorsien word en plaas dit voor in jou Antwoordboek.** (10)
- 4.3 Ovidius uiter 'n gebed in reël 2 wat op twee maniere geïnterpreteer kan word. Verduidelik hoe hy verstaan kan word as besig om vir homself te bid in hierdie gebed. (2)
- 4.4 Beskryf een manier waarop Ovidius 'n speelse toon oordra deur sy keuse van woorde en woordorde in reëls 5–6. (2)
- 4.5 Beskryf twee maniere waarop Ovidius sy frustrasie met sy meisie se onoplettendheid teenoor hom oordra deur die klank, toon en woordeskaf van reëls 7–8. (4)
- 4.6 In reëls 9–14 beskryf Ovidius 'n hipotetiese ras. Skryf die Latyn neer vir vier elemente van die perderas wat Ovidius noem en stel 'n ekwivalente Afrikaanse woord of uitdrukking vir elkeen voor. (4)
- 4.7 4.7.1 Som Ovidius se gevolgtrekking in reëls 13–14 in jou eie woorde op. (2)
- 4.7.2 Verduidelik een manier waarop die toon van sy gevolgtrekking geëggo word deur die klanke wat hy gebruik. (2)

Furi et Aureli comites Catulli,
 sive in extremos penetrabit Indos,
 litus ut longe resonante Eoa
 tunditur unda,

sive in Hyrcanos Arabesve molles, 5
 seu Sagas sagittiferosve Parthos,
 sive quae septemgeminus colorat
 aequora Nilus,

sive trans altas gradietur Alpes,
 Caesaris visens monimenta magni, 10
 Gallicum Rhenum horribile aequor ulti-
 mosque Britannos,

**omnia haec, quaecumque feret voluntas
 caelitum, temptare simul parati,
 pauca nuntiate meae puellae 15
 non bona dicta.**

**cum suis vivat valeatque moechis,
 quos simul complexa tenet trecentos,
 nullum amans vere, sed identidem omnium
 ilia rumpens; 20**

**nec meum respectet, ut ante, amorem,
 qui illius culpa cecidit velut prati
 ultimi flos, praetereunte postquam
 tactus aratro est.**

[Catullus XI]

- 4.8 In reëls 1–8 van sy gedig noem Catullus 'n aantal volke en plekke wat aan die oostekant van die Romeinse ryk geleë is.
- 4.8.1 Noem twee van hierdie volke of plekke. (2)
- 4.8.2 Gee twee voorbeelde uit die Latyn van hoe hy keuse, posisie of klank van woorde gebruik om dit eksoties te laat klink. (4)
- 4.9 In reëls 1–12 dra Catullus die afstand en aanhoudende aard van sy vriende se reis oor.
- 4.9.1 Haal die woorde of stelle woorde wat hierdie idee oordra aan en vertaal dit. (2)
- 4.9.2 Verduidelik hoe Catullus ook die reëls struktureer om te impliseer dat die reis genadeloos is. (2)
- 4.10 Beskryf twee eienskappe (kenmerke) van sy vriende waarop Catullus in reëls 1–12 sinspeel. (2)
- 4.11 Vertaal reëls 13–24 wat **VET** gedruk is ("*omnia ... est*"). (14)
- 4.12 Hoe effektief kontrasteer Catullus sy kwesbaarheid met Lesbia se onsensitiewe en wreedheid in reëls 21–24? Jy moet minstens twee punte noem en die Latyn aanhaal waarna jy verwys. (4)
- 4.13 "*Catullus is te intens as minnaar om ooit in staat te wees tot Ovidius se tipe ligsinnigheid.*"
- 4.13.1 Dink jy uit jou lees van hierdie twee gedigte dat dit 'n billike gevolgtrekking is? (4)
- 4.13.2 Verduidelik met inagneming van al die gedigte van Catullus en Ovidius wat jy gelees het hoe en waarom hierdie gevolgtrekking (kursief gedruk) verwerp of gehandhaaf kan word. (4)

[80]**80 punte**

AFDELING C

Jy moet twee vrae uit Vraag 5, 6, 7 en 8 (grammatikale en sintaktiese gebruik) of net Vraag 9 (sinne vir vertaling in Latyn) beantwoord.

GRAMMATIKALE EN SINTAKTIESE GEBRUIK**VRAAG 5**

Lees die gedeeltes hieronder wat jy, indien jy Afdeling A: Vraag 1 beantwoord het, sou vertaal het. Beantwoord dan die vrae wat op elke gedeelte volg.

convocabat **tribus**, se interponebat, Collinam novam dilectu perditissimorum civium conscribebat. quanto ille plura miscebat, tanto hic magis in dies convalescebat. ubi vidit homo ad omne **facinus paratissimus** fortissimum virum inimicissimum suum certissimum consulem idque intellexit non solum sermonibus, sed etiam suffragiis populi Romani saepe esse declaratum, palam agere coepit.

5

5.1 5.1.1 Noem die naamval en getal en verduidelik die naamval van:

- (a) tribus (reël 1) (3)
- (b) facinus (reël 3) (3)
- (c) paratissimus (reël 3) (3)

5.1.2 Verduidelik waarom, ten spyte daarvan dat hulle almal op dieselfde twee letters eindig, nie een van hierdie woorde presies dieselfde is wat naamval en getal betref nie. (1)

quis enim erat **civium** qui sibi solutam P. Clodi praeturam sine maximo **rerum** novarum metu **proponeret**? solutam autem fore videbatis, nisi **esset** is consul, qui eam auderet possetque constringere. eum Milonem unum esse cum **sentiret** universus populus Romanus, quis dubitaret suffragio suo se metu, periculo rem publicam liberare? at nunc, Clodio remoto, usitatis iam rebus enitendum est **Miloni**, ut **tueatur** dignitatem suam; singularis illa et huic uni concessa gloria, quae cotidie augebatur frangendis furoribus Clodianis, iam Clodi morte cecidit.

5

5.2 Noem en verduidelik die naamval van:

5.2.1 civium (reël 1) (2)

5.2.2 rerum (reël 1) (2)

5.2.3 Miloni (reël 5) (2)

5.3 Verduidelik waarom die volgende woorde in die subjunktiewe modus is:

5.3.1 proponeret (reël 2) (1)

5.3.2 esset (reël 2) (1)

5.3.3 sentiret (reël 3) (1)

5.3.4 tueatur (reël 5) (1)

[20]

VRAAG 6

Lees die gedeeltes hieronder wat jy, indien jy Afdeling A: Vraag 2 beantwoord het, sou vertaal het. Beantwoord dan die vrae wat op elke gedeelte volg.

Gaio Vipsano C. Fonteio consulibus diu meditatatum scelus non ultra Nero distulit, **vetustate** imperii coalita audacia et flagrantior in dies amore Poppaeae, quae sibi matrimonium et discidium Octaviae incolumi **Agrippina** haud sperans **crebris** criminationibus, aliquando per facetias incusare principem et pupillum vocare, qui iussis alienis obnoxius non modo imperii, sed libertatis etiam indigeret. **cur enim differri nuptias suas?** formam scilicet displicere et triumphales avos, an fecunditatem et verum animum?

5

6.1 Verduidelik waarom die volgende woorde in die ablatiefnaamval is:

- 6.1.1 Gaio Vipsano (reël 1) (1)
- 6.1.2 vetustate (reël 2) (1)
- 6.1.3 Agrippina (reël 3) (1)
- 6.1.4 crebris (reël 3) (1)

- 6.2 6.2.1 Skryf die betreklike bysin in reëls 4–6 neer. (1)
- 6.2.2 Meld watter selfstandige naamwoord deur die betreklike voornaamwoord gekwalifiseer ("beskryf") word. (1)
- 6.2.3 Verduidelik waarom die werkwoord in die betreklike bysin in die subjunktiewe modus is. (1)

6.3 "*cur enim differri nuptias suas?*" (reëls 5–6)

In hierdie sin noem Tacitus 'n vraag.

- 6.3.1 Noem die gebruiklike modus van 'n werkwoord in 'n indirekte vraag. (1)
- 6.3.2 Noem die modus van die werkwoord in hierdie indirekte vraag. (1)
- 6.3.3 Stel 'n rede voor waarom Tacitus hierdie konstruksie gebruik om Poppaea se vraag te noem. (1)

aspexeritne matrem exanimem Nero et formam **corporis** eius laudaverit, sunt qui **tradiderint**, sunt qui **abnuant**. cremata est nocte eadem convivali lecto et exequiis vilibus; neque, dum Nero rerum potiebatur, congesta est aut clausa humus. mox **domesticorum** cura levem tumulum accepit, viam Miseni propter et villam Caesaris dictatoris, quae subiectos sinus editissima prospectat. accenso rogo libertus eius cognomento Mnester se ipse ferro transegit, incertum caritate in patronam an metu **exitii**.

5

6.4 "*aspexeritne matrem exanimem Nero*" (reël 1)

6.4.1 Verduidelik die gebruiklike betekenis van "-ne" aan die begin van 'n sin. (1)

6.4.2 Verduidelik hoe dit hier gebruik word. (1)

6.4.3 Stel 'n alternatiewe woord voor wat aan die begin van hierdie sin geplaas kon word. (1)

6.5 6.5.1 Noem en verduidelik die modus van:

(a) tradiderint (reël 2) (2)

(b) abnuant (reël 2) (2)

6.5.2 Noem die onderskeie tye en verduidelik waarom dit nie dieselfde is nie. (3)

[20]

VRAAG 7

Lees die gedeeltes hieronder wat jy, indien jy Afdeling B: Vraag 3 beantwoord het, sou vertaal het. Beantwoord dan die vrae wat op elke gedeelte volg.

'Nunc **age**, Dardanium prolem quae deinde **sequatur**
gloria, qui maneant Itala de gente nepotes,
inlustris animas **nostrum**que in nomen ituras,
expediam dictis, et te tua fata docebo.

- 7.1 Noem en verduidelik die modus van:
- 7.1.1 age (reël 1) (2)
- 7.1.2 sequatur (reël 1) (2)
- 7.1.3 expediam (reël 4) (2)
- 7.2 7.2.1 Meld watter selfstandige naamwoorde die volgende byvoeglike naam-woorde kwalifiseer ("beskryf"):
- (a) inlustris (reël 3) (1)
- (b) nostrum (reël 3) (1)
- 7.2.2 Verduidelik presies waarom, ten spyte daarvan dat hulle dieselfde getal, geslag en naamval het, die byvoeglike naamwoorde nie dieselfde einde het as die selfstandige naamwoorde wat hulle kwalifiseer nie. (1)
- proximus ille Procas, Troianae gloria gentis,
et Capys et Numitor et qui te nomine reddet
Silvius Aeneas, pariter pietate vel armis
egregius, si umquam regnandam acceperit Albam.
- 7.3 7.3.1 Skryf die betreklike bysin in hierdie gedeelte neer. (1)
- 7.3.2 Onderstreep die betreklike voornaamwoord en noem die getal, geslag en naamval daarvan. (2)
- 7.3.3 Noem die selfstandige naamwoord wat dit kwalifiseer ("beskryf") (d.w.s. die antesedent). (1)
- 7.3.4 Noem die modus en tyd van die werkwoord in die betreklike bysin. (2)

nec non Threicius longa cum **veste** sacerdos
obloquitur **numeris** septem discrimina vocum,
iamque eadem digitis, iam pectine pulsat eburno.
hic genus antiquum Teucri, pulcherrima proles,
magnanimi heroes nati melioribus **annis**,
Ilusque Assaracusque et **Troiae** Dardanus auctor.
arma procul currusque **virum** miratur inanis.

5

7.4 Verduidelik waarom die volgende woorde in die ablatiefnaamval is:

7.4.1 veste (reël 1) (1)

7.4.2 numeris (reël 2) (1)

7.4.3 annis (reël 5) (1)

7.5 Verduidelik waarom die volgende woorde in die genitiefnaamval is:

7.5.1 Troiae (reël 6) (1)

7.5.2 virum (reël 7) (1)

[20]

VRAAG 8

Lees die gedeeltes hieronder wat jy, indien jy Afdeling B: Vraag 4 beantwoord het, sou vertaal het. Beantwoord dan die vrae wat op elke gedeelte volg.

Non ego nobilium sedeo studiosus **equorum**;
 cui tamen ipsa faves, **vincat** ut ille, precor.
 ut **loquerer** tecum veni, tecumque sederem,
 ne tibi non notus, quem facis, **esset** amor.
 tu cursus spectas, ego te; **spectemus** uterque
 quod iuvat, atque oculos pascit uterque suos.
 O, **cuicumque** faves, felix **agitator** equorum!
 ergo illi curae contigit esse tuae?

5

- 8.1 Verduidelik waarom die volgende werkwoorde in die subjunktiewe modus is:
- 8.1.1 vincat (reël 2) (1)
- 8.1.2 loquerer (reël 3) (1)
- 8.1.3 esset (reël 4) (1)
- 8.1.4 spectemus (reël 5) (1)
- 8.2 Noem en verduidelik die naamval van:
- 8.2.1 equorum (reël 1) (2)
- 8.2.2 cuicumque (reël 7) (2)
- 8.2.3 agitator (reël 7) (2)

omnia haec, quaecumque feret voluntas
caelitem, temptare simul **parati**,
pauca nuntiate **meae** puellae
non bona dicta.

cum suis vivat valeatque moechis,
quos simul complexa tenet trecentos,
nullum amans vere, sed identidem omnium
ilia rumpens;

5

nec meum respectet, ut ante, amorem,
qui illius culpa cecidit velut prati
ultimi flos, praetereunte postquam
tactus aratro est.

10

8.3 Reëls 1–4 bevat 'n aantal byvoeglike naamwoorde. Meld watter woord(e) die volgende byvoeglike naamwoorde kwalifiseer ("beskryf"):

8.3.1 omnia (reël 1) (1)

8.3.2 parati (reël 2) (1)

8.3.3 pauca (reël 3) (1)

8.3.4 meae (reël 3) (1)

8.4 Catullus stel in reëls 5–9 drie eise wat aan Lesbia oorgedra moet word.

8.4.1 Skryf die drie Latynse werkwoorde neer wat hierdie eise oordra. (1)

8.4.2 Verduidelik met verwysing na die modus en implikasies van al drie hierdie werkwoorde hoe jy weet hulle druk 'n volgorde uit. (2)

8.5 In reëls 9–12 beskryf Catullus homself as "tactus" en Lesbia as "praetereunte".

8.5.1 Noem die vorm van "tactus" en "praetereunte". (1)

8.5.2 Verduidelik waarom die keuse van vorm in elke geval toepaslik is om Catullus en Lesbia te kwalifiseer ("beskryf"). (2)

[20]**2 × 20 punte = [40 punte]**

VRAAG 9 SINNE VIR VERTALING IN LATYN

BEANTWOORD HIERDIE VRAAG SLEGS INDIEN JY NIE ENIGE TWEE VRAE UIT VRAAG 5, 6, 7 EN 8 BEANTWOORD HET NIE.

Vertaal die volgende sinne in Latyn:

- 9.1 Die seuns wil in die straat bly om die meisies te sien. (8)
- 9.2 Ek het probeer om die vrou te oorreed om 'n boek te skryf. (8)
- 9.3 Terwyl ons deur die land van die vyand gereis het, is ons deur wilde diere aangeval. (9)
- 9.4 Jy het sekerlik nie geglo dat ons soldate sou stop nie? (6)
- 9.5 Die boodskapper het so vinnig gepraat dat ek nie sy woorde kon verstaan nie. (9)

[40]

40 punte

Totaal: 200 punte